

یکی از درس‌های مهم در نظام آموزشی هر کشور از جمله ایران، درس تاریخ است. تاریخ هر ملتی نمادی از هویت آن است که در شکل‌گیری شخصیت و هویت جوانانش نقش اساسی دارد. ملتی که به تاریخ خود بها دهد و جوانان را با فرهنگ و تمدن خود آشنا کند، بی‌شک در مواجهه با تهدیدها و تهاجم‌های فرهنگی رنگ و بوی خود را نمی‌بازد (دبیرخانه راهبردی درس تاریخ، ۱۳۹۱).

تاریخ درسی است که در مدرسه جدی گرفته نمی‌شود، حال آنکه به گفته بسیاری از متخصصان، در روزگاری که بچه‌ها پیمان در معرض انواع اطلاعات و هجوم فرهنگ‌های بیگانه هستند، فهم تاریخ می‌تواند در هویت‌بخشی (زردند، ۱۳۹۴) و آموزش‌وپرورش همدمان، گروه تاریخ، (۱۳۷۵)، وحدت ملی (احمدی، ۱۳۸۰)، عبرت‌آموزی (پایدار، ۱۳۸۰) و وزیرین کوب،

(۱۳۷۵) بسیار کمک کند. اما آنچه واضح و مبهرن است، این درس با وجود تغییر آن به مطالعات اجتماعی و رویکرد تلفیقی آن، هنوز به صورت محفوظاتی تدریس می‌شود و دانش‌آموز باید تمام وقت و انرژی خود را صرف حفظ کردن وقایع و رویدادها کند که دست‌آورد مناسبی از آن را در حوزه آموزشی، تربیتی و مهارتی نمی‌توان متصور شد. در یادگیری تاریخ، دانش حقایق دیدگاه معلم را به سوی حقایق علی و معلولی هموار می‌کند. باید دانش‌آموزان را به گونه‌ای به درس تاریخ و فلسفه حاکم بر آن جذب کرد که بعد از پایان درس و مدرسه، خود به دنبال تاریخ و چراهای موجود در آن بروند و به تحقیق و تفحص در تاریخ بپردازند. آنان باید ضمن اشراف بر جزئیات تاریخ، روح حاکم بر کل تاریخ را درک کنند. باید روح کنجکاوی، جست‌وجوگری، دنبال‌کردن علت‌ها و نتایج حوادث تاریخی و نقش آن‌ها در زندگی حال و آینده را در دانش‌آموزان ایجاد کنیم (احمدی، ۱۳۹۷).

زنگ شیرین تاریخ

محسن قنبری شهواری

مدیر دبستان وحدت زهوکی میناب

نصرت‌سالاری نژاد

آموزگار پایه چهارم ابتدایی وحدت زهوکی میناب

گفته می‌شد باید برای مطالعه بیشتر به مراکز تحقیقاتی ارجاع داده شود. این باعث می‌شد در عمل در موقعیت‌های طبیعی با مفهوم درس آشنا شوند.

(د) نمایش فیلم: تهیه فیلم‌ها و انیمیشن‌های لازم برای آموزش درس تاریخ بستر مناسب دیگری را برای شیرینی این درس فراهم می‌کند تا حفظ موضوعات و مفاهیم نامأنوس درسی.

(ذ) روستاشناسی: در راستای برنامه ویژه مدرسه (بوم‌یکی از فعالیت‌های میدانی مطروحه روستاشناسی بود که مقرر شد دانش‌آموزان در زمینه روستای محل زندگی خود تحقیقاتی انجام دهند و ماحصل آن را به کلاس ارائه دهند.

(و) ارزشیابی: به‌طور قطع، برای اینکه بدانیم واقعاً اتفاق آموزشی افتاده است، از آزمون‌های متفاوتی استفاده می‌کنیم.

در این درس سعی کردیم از گزارش‌های تیمی بهره ببریم. پس از تشکیل گروه‌های

تاریخ را اگر شیرین کنیم، می‌توان از آن درس‌ها گرفت؛ وگرنه، با این تلخی تاریخ خیلی زود فراموش می‌شود.

چهار نفری با نام‌های مشخص، هر گروه نتایج تحقیق خود را در قالب‌هایی همچون کلیپ، نوشته و پاورپوینت به کلاس عرضه می‌دارد. در واقع گاهی بچه‌ها اطلاعاتی را فراتر از کلاس به ما و دانش‌آموزان عرضه می‌دارند که تداعی‌گر یادگیری معکوس است که می‌تواند اعتمادبه‌نفس بچه‌ها را بالا ببرد. از آزمون‌های مداد کاغذی نیز به‌گونه‌ای دیگر استفاده می‌شود. اگر شما یک پادشاه هخامنشی بودی، چگونه با مردم برخورد می‌کردی؟ یا برای آبادانی و پیشرفت قلمرو خود چه راهکارهایی ارائه می‌کردی یا در قالب نقاشی.

با مجموع این فعالیت‌ها می‌توان درس محفوظاتی تاریخ را به درس شیرین تاریخ مبدل کرد.

منابع

خیرآبادی، نسرین. آموزش تاریخ در مدارس، زمینه‌ساز تربیت شهروند آگاه، خلاق و متعهد. رشد آموزش تاریخ. دوره یازدهم، شماره ۲، زمستان ۱۳۸۸. طاهره احمدی و غلامعلی احمدی. آموزش تاریخ، ضرورت‌ها و شیوه‌های نوین. رشد آموزش تاریخ. دوره بیستم. شماره ۱. پاییز ۱۳۹۷.

اگر به دنبال تغییر در ساختارها هستیم، باید در نگاه اول نگرش معلمان و دانش‌آموزان را نسبت به این درس تغییر داد و سبک آموزش را از حافظه‌محوری به ارتقای مهارتی دانش‌آموزان مبدل کرد. ما در مدرسه خود سعی کردیم درس تاریخ را به زنگ شیرین تاریخ تبدیل کنیم. برای این کار از ابزار مناسبی بهره جستیم:

(الف) نمایش: استفاده از روش نمایشی یکی از تأثیرگذارترین آموزش‌ها در یادگیری درس تاریخ و مطالعات اجتماعی است. کم‌دی در مدرسه ساخته شد که در آن انواع کلاه‌ها، روپوش‌ها، لباس‌های تاریخی و وسایل گریم که با مشارکت اولیا و معلمان تهیه شده است، نگهداری می‌شود. بستگی به دوره تاریخی و محتوای نمایش، از این لباس‌ها با گریم همان دوران استفاده می‌شود. همه بچه‌ها ایفاگر نقش هستند و در نوبت‌های گوناگون از ظرفیت همه بچه‌ها در زمینه آموزش استفاده می‌شود. اگر فضا به دکور خاصی نیاز داشته باشد، از قبل دکورها و وسایل آماده می‌شوند تا تدریس با طراحی و سناریوی آموزشی از قبل تهیه‌شده ادامه پیدا کند.

(ب) فضای طبیعی: گاهی برای آموزش نیاز است دانش‌آموزان را با رضایت قبلی والدین به بیرون از مدرسه ببریم و از فضاهای طبیعی اطراف مدرسه استفاده کنیم؛ برای مثال، در نشان دادن زندگی انسان‌های نخستین که به درخت یا کوه و غار نیاز بود. همچنین در نشان دادن پوشش گیاهی مناطق جنوبی و حفظ جنگل‌ها و مراتع.

(ج) قرار دادن دانش‌آموزان در موقعیتی خاص: گاهی برای تعمیق یادگیری، بچه‌ها را در موقعیت‌های خاصی قرار می‌دادیم که آن‌ها را به چالش بکشیم تا رفتار مناسبی از خود بروز دهند. به‌عنوان مثال، در درس باستان‌شناسی، از قبل کوزه‌های سفالی را در حیاط مدرسه چال کردیم و نقشه‌ای روی کاغذ طراحی کردیم. در این منطقه، براساس شواهد و نتایج و نقشه‌ها و مطالعات، در این قسمت احتمال وجود اشیای تاریخی وجود دارد. سپس همانند باستان‌شناسان با ابزار و وسایل مورد نیاز شروع به حفاری می‌کردند. البته از قبل علامت‌هایی گذاشته می‌شد. اما دانش‌آموزان از آن بی‌اطلاع بودند. پس از استخراج از زمین آن‌ها با برس و با احتیاط تمیز و در گوشه‌های نگهداری و